



Author: CSANÁDY, Pál

Title: BEBEK AND BIBIK AT GOMBASEK

Citation: Metszet, Vol 17, No 4 (2026), pp 32-35,

<http://doi.org/10.33268/Met.2026.4.4>

Received: 09 July 2026

Accepted: 25 August 2026

Published: 25 September 2026

**RESTORATION OF THE PAULINE MONASTERY, GOMBASEK, SLOVAKIA /
ARCHITECT: KRISZTIÁN SZABÓ**

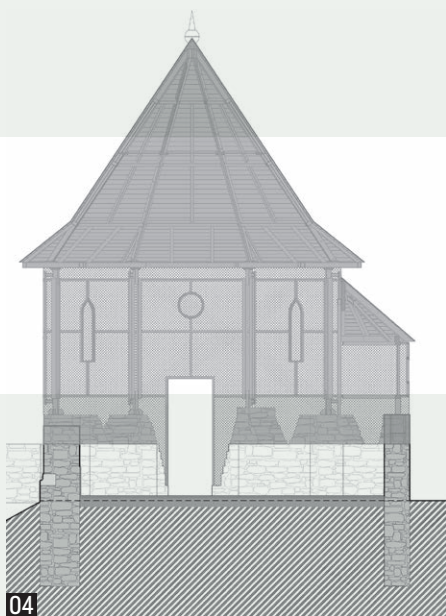
The 14th-century Pauline monastery in Gombasek, Slovakia, is preserved as an atmospheric ruin shaped by archaeology and community use. Recent excavations uncovered painted fragments and foundations, while Krisztián Szabó's design adds a wooden bell tower and translucent steel-mesh chapel outline without full reconstruction.

01

BEBEK ÉS BIBIK GOMBASZÖGÖN

PÁLOS MONOSTOR RESTAURÁCIÓ | FELVIDÉK

—Amikor állítólag Bebek György megépíttette a pálos remeték számára ezt a monostort hat és fél évszázada, úgy gondolhatta, jó „befektetés” lesz, hiszen miután „befekszik” a sírjába, a remeték majd imádkoznak lelki üdvéért az örökkévalóságig. De aztán jöttek a bibik. Sőt, az első bibi már a monostor alapítólevelével van: ugyanis ebben Bebek György nem is szerepel: „Csetneki László fiaival, és Csetneki Péter özvegyével egyetértésben, valamint Vörös Miklós fiai, György és Péter nevében is a Zavozalja, más néven Gombaszög faluban lévő öröklött földet vagy földrészt az újonnan, a pálos rend Gombaszög faluban építendő Szűz Mária-kolostorának adományozzák, mint annak kegyurai.” Ők Bebek közeli rokonai, de Bebek György a sírkövére pontosan ezt vésette: „Itt fekszik Bebek György királynéi tárnokmester, aki a pálos rend Szűz Mária-egyházát építtette 1371-ben”. [1] Ez pedig Gombaszögre utal. Zavozalja, azaz Gombaszög egyébként is Bebek György apjáié, Bebek Domonkosé volt 1320-as haláláig, még IV. Bélától kapta. És pár évtizeddel később, 1406-ban egy másik adománylevelben a Bebek család állítja, hogy az őseik (László és György) alapították a templomot. Mindenesetre a 15. században a remeték buzgón imádkozhattak, és a monostor kifejezetten meggazdagodott, adományokból és borkereskedésből. A súlyosabb Bebek-bibi a 16. század közepén adódott: Bebek Imre főpap léteire áttért evangélikusnak, és (talán ettől nem függetlenül) megházasodott. A vallási



- 01 A templom tanúfala és a temetőkápolna tömege
02 Kilátás a fatoronyból a templomhajóra
03 Az együttes elvi látványterve
04 A kápolna metszete
Formáját a körmöcbányai Szent András-kápolna és a podolíni Szt. Anna-templom alapján rekonstruálták

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Szabó Krisztián

FOTÓ | PHOTO
Csanády Pál

SZERZŐ | AUTHOR
CSANÁDY PÁL

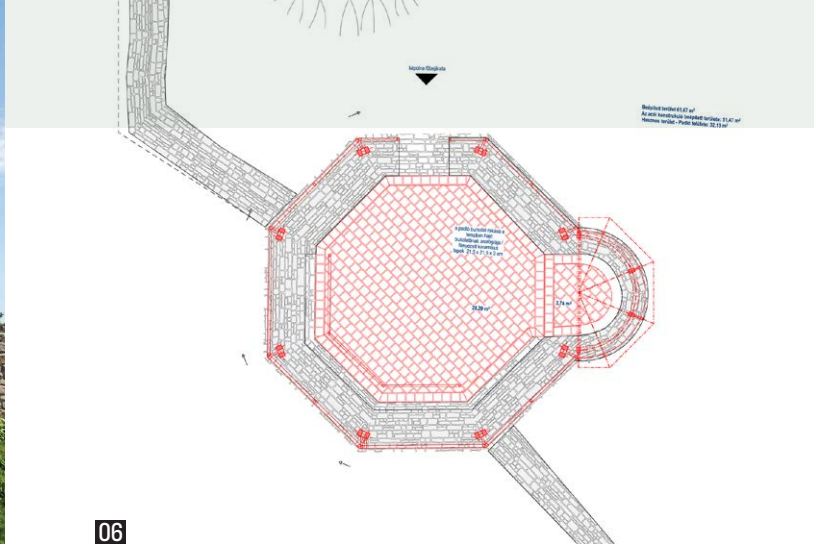
villongások ezután odáig fajultak, hogy II. Bebek György 1566-ban a monostor Rozsnyón leléte helyezett javait elvette, majd három évvel később a monostort magát is kirabolták emberei. Valószínűleg Bebek György „örök nyugalma” ekkor érhetett véget, mindenestre a család a sírkövet Tornagörgőre menekítette. A monostort valószínűleg erődítménnyé alakították, harminc évvel később pedig a császáriak lerombolták. A pálos rend később némi kárpótlást kapott, de a megyébe se tértek már vissza. A rom hosszú álomba merült, de Csipkerózsika álma kutyafüle ahhoz a több mint négyszáz évhez képest, amit elfeledve, a bozót alatt töltött a rom, egyetlen, hét méter magas fal kivételével a földdel egyenlővé téve. [2]

— 2011-ben kezdték, Peter Tajkov vezetésével, az első ásatásokat, amelyekből kiderült, hogy eredetileg gazdagon kifestett épület állt ott, ami megéri a további kutatásokat. Erre 2018–19-ben került sor, uniós pénzből, de ennél is fontosabb, hogy egy évvel korábban az Orosz Örs vezette Sine Metu Egyesület megvette a telket, és szívós munkával, kitartással több pályázati forrás felhasználásával nemcsak a feltárásokat, de a romok bemutatását is végig tudták vinni. „A kutatás a rimaszombati Gömör-Kishonti Múzeum és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem szervezésében zajlott, Alexander Botoš és Mordovin Maxim vezetésével, a munkákhoz csatlakozott Szakálos Éva az esztergomi Balassi Bálint Múzeum képviselőjében, illetve

03



05



06



07

a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hallgatói is.” [1] Ezután kezdődhetett a bemutatás tervezése, Szabó Krisztián rimaszombati építész tervei alapján.

—Bár a templom padlózata is fontos, valamint a mintegy 30x10 méteres hajótól nyugatra álló kis, fából készült kilátó és harangtorony, a legfontosabb elem a nyolcszögletű temetőkapolna. Az alapfalakon álló acélszerkezet falát egy háló alkotja, kijelölve az eredeti kontúrokat, de ezen túl izgalmas áttetszőségével jelezve, ami volt, de már nincs. A tető nyilván a feltárt festett faltöredékeket is védi, de talán jelképes és lelki

02
01
04



- 05 Látványterv az áttetsző
fémráccsal
- 06 Az apró temetőkápolna alaprajza
- 07 Fényviszonyoktól függően
a rácsok jobban vagy kevésbé
áttetszőek
- 08 Bejárat és közelkép:
még festménytöredékek
is előkerültek. A falak
60-80 centiméterrel lettek
megmagasítva, a korona védelme
érdekében, hagyományos
technológiával

*Itt magyar pálosok
éltek,
imádkoztak
két évszázadon át*

jelentése fontosabb. Itt magyar pálosok éltek, imádkoztak két évszázadon át, és jelet hagytak, szerénységet és nem túl nagyot, de mégis olyan jelet, amelyet századokkal később olvasni tudunk.

—Talán azt is leolvashatjuk erről a festői romról, hogy az emlékezés, megőrzés sokféle formája lehetséges, van, hogy a visszaépítésnél érdekesebb, romantikusabb módot találnak avatott kezek. [3] [4] [5] Itt pedig, ahol a felvidék fiatalsága évről évre összegyűlik nyári táborba, ennek nagyon jó helye van.

05
06
07
08

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Mordovin, Maxim-Botoš, Alexander: „A pálosok rejtőzködő kolostora”, *Havi Színes*, Vol 3, No 5 (2018 május), MTA BTK Lendület Középkori Magyar Gazdaságtörténet Kutatócsoport, hozzáférhető: <<https://tti.abtk.hu/kutatasok/lendulet/kozepkori-gazdasagtortenet/havi-szines/a-palosok-rejtozkodo-kolostora>> [utolsó belépés: 2026-07-06].
- [2] Kisbán, Emil: *A magyar pálosrend története*, Budapest, 1938, Pálos Kolostor kiadása, első kötet, pp 95, 179, hozzáférhető: <<https://real-eod.mtak.hu/5600/1/000909850.pdf>> [utolsó belépés: 2026-07-06].
- [3] Fejérdy, Péter: „Járni tanulni / Learn to walk”, *Metszet*, Vol 15, No 3 (2024), pp 14-21, DOI: <<https://doi.org/10.33268/Met.2024.3.1>> [utolsó belépés: 2026-07-06].
- [4] B Kóródy, Anna: „Hallgató barátok, beszélő kövek - Kamalduli remeteség felújítása, II ütem, Majk / Silent monks speaking stones”, *Metszet*, Vol 12, No 3 (2021), pp 42-47, DOI: <<https://doi.org/10.33268/Met.2021.3.5>> [utolsó belépés: 2026-07-06].
- [5] Wettstein, Domonkos: „Hely és közösség: a folytonosság helyreállítása. A bencés apátság rekonstrukciója és a Szent Kristóf Vendégház bővítése, Tihany / Place and community : restoring continuity : Benedictine Abbey and the Saint Christian guesthouse, Tihany, Hungary,” *Metszet*, Vol 16, No 5 (2025), pp 16-25, DOI: <<https://doi.org/10.33268/Met.2025.5.1>> [utolsó belépés: 2026-07-06].

GENERÁLTERVEZŐ: Atelier Szabok, s.r.o. – Ing. Arch. Szabó Krisztián okl. építész | STATIKA: Dona-Projekt, s.r.o. – Ing. Nagy Szabolcs, Ing. Matej Kadlec | GYÁRTÁSI RAJZOK: Ing. Ján Ganaj, L. Kozma | GENERÁLKIVITELEZŐ: AB-Stav, s.r.o. – Mikle Arnold | ACÉLSZERKEZET-BESZÁLLÍTÓ: Auranum, s.r.o. – Ragályi Géza | FALRESTAURÁTORI MUNKÁK: Mgr. Art. Peter Koreň | MEGBÍZÓ: O.Z. Sine Metu P.T.